

“La mirada materna és el camí per renéixer i créixer. Les mares saben superar obstacles i conflictes, saben infondre pau. Així aconseguen transformar les adversitats en oportunitats de renaiement i creixement.”

(Papa Francesc)

paraules del bisbe

CONDUIR A LA TROBADA AMB CRIST

Benvolguts germans:

Com sabeu, el Papa Francesc m'ha nomenat bisbe de Solsona. Mentre arriba el moment de la meua marxa, us continuaré acompanyant com a administrador diocesà de Menorca. Els escrits que us aniré dirigint tindran com a objectiu animar-vos a viure l'objectiu diocesà de ser una Església que surt a anunciar l'Evangelí. En l'escrit d'aquest diumenge vull posar l'accent en el fet que la finalitat del nostre anunci (de la predicació, de la catequesi, del testimoniatge de vida) és sempre conduir a la trobada amb Crist. Tots els

nostres esforços han de portar a facilitar als altres l'experiència de conèixer a Jesucrist i ser coneguts per Ell, d'estimar-lo i sentir el seu immens amor.

Al començament de l'evangelí segons sant Joan es relata la trobada dels primers deixebles amb Jesús. La narració posa l'accent precisament en el fet que el seguiment és fruit de la trobada amb Ell. Andreu i Joan, per indicació de Joan Baptista, es van acostar a Jesús i llavors Jesús els va convidar a viure aquesta experiència: “Veniu i ho veureu!” (Jo 1, 39). Serà una experiència inesborrable per a ells. A continuació, Andreu va cridar al seu germà Pere “i el va portar a Jesús” (1, 41). Després va ser Felip el que es va trobar amb Jesús i va anar a Natanael i el va convidar dient: “vine i ves” (1, 46). Us recoman rellegir aquest passatge de l'evangelí -Jo 1, 35-51- i fixar-vos com la clau per a ser deixeble està en la trobada, a anar a Jesús, escoltar-lo, “veure” i viure amb Ell.

També tot el nostre anunci de l'Evangelí ha d'ajudar als altres a viure aquesta trobada. Com aquells deixebles hem de repetir: “hem trobat al Messies”, a aquell que esperàvem (1, 41 i 45). La fe cristiana no és un conjunt indiscriminat d'afirmacions dogmàtiques ni tampoc un sistema de normes

morals o unes directrius per al culte a Déu. La fe cristiana és relació amb una persona que viu, adhesió a la seva persona i decisió lliure de seguir-la. Per això, la finalitat de les nostres catequesis, homilies, testimoniatsges, de totes les nostres paraules i accions ha de ser sempre conduir a la trobada personal amb Jesucrist, perquè les persones experimentin el seu amor i es decideixin a seguir-lo i viure seguint el seu estil de vida. En el vigent “Directori per a la catequesi” es diu que “evangelitzar no significa ocupar un territori, sinó despertar processos espirituals en la vida de les persones perquè la fe arrel i tingui significat” (n. 43).

Ara bé, la trobada amb Crist involucra tota la persona: el cor, la ment, els sentits. Per això, per a conduir a la trobada amb Ell no n'hi ha prou amb transmetre uns continguts, sinó que cal introduir-se en una experiència litúrgic-sacramental, en unes relacions afectives, en una vida comunitària i en el servei als germans (cf. n. 76). Només d'aquesta manera podrem provocar la trobada i conduir a viure la comunió amb Jesucrist.

† **Francesc Conesa Ferrer**,
bisbe electe de Solsona
i administrador diocesà
de Menorca

la notícia

Tot a punt per a la festa de Sant Antoni Abat

El 17 de gener celebrem la festa de Sant Antoni, patró de Menorca, dia en què commemoram la restauració dels cristianisme a la nostra terra, fet que va tenir lloc amb la conquesta d'Alfons III d'Aragó, dit també el Liberal, el gener de 1287. L'ajut diví, amb la intervenció directa de sant Antoni, hauria estat decisiu en la conquesta.

Enguany, tot respectant les mesures sanitàries, es podran celebrar la majoria de celebracions i activitats tradicionals d'aquesta festivitats. Dia 17, a les 11 h, es celebrarà a la Catedral una Eucaristia presidida pel bisbe Mons. Francesc Conesa. Tot seguit, es farà

la processó pels carrers de Ciutadella i, en arribar a la Catedral, es faran els Tres Tocs a l'interior del temple.

El mateix dia, també tindran lloc misses a les diferents parròquies de Menorca: Sant Francesc de Ciutadella (9.30 h), a Sant Cristòfol des Migjorn Gran (10.30 h), a Sant Martí des Mercadal (9.30 h), a Sant Antoni de Fornells (11.15 h), a Sant Antoni de Maó (dia 16 a les 20 h i dia 17 a les 11 h), a la parròquia de Sant Lluís (10 h), a la parròquia de Sant Climent (9.30 h) i a la parròquia del Roser des Castell (11 h). La majoria d'aquestes celebracions, aniran seguides de les tradicionals beneïdes d'animals.

Diumenge II de Durant l'Any

Lectura del llibre del profeta Isaïes 62, 1-5

Per amor de Sion no vull callar, no vull reposar per Jerusalem fins que aparegui com un raig de llum el seu bé, i la seva salvació com una torxa encesa. Els altres pobles veuran el teu bé, tots els reis veuran la teva glòria i et donaran un nom nou que els llavis del Senyor designaran. Seràs una corona magnífica a les mans del Senyor; i una diadema reial a les mans del teu Déu. No et podran dir més "L'Abandonada", no podran dir "La-Desolada" a la teva terra; a tu et diran "Jo-l'estimo", i a la teva terra, "Té-marit", perquè el Senyor t'estimarà, i tindrà marit la teva terra. El qui t'haurà reconstruït i prendrà per esposa com un jove esposa una donzella; el teu Déu estarà content de tenir-te com el nuvi està content de tenir la nuvia.

Salm Responsorial: 95

R: **Contau a tots els pobles els prodigis del Senyor.**

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Corint 12, 4-11

Germans, els dons que rebem són diversos, però l'Esperit que els distribueix és un. Són diversos els serveis, però és un el Senyor a qui servim. Són diversos els miracles, però tots són obra d'un sol Déu, que els fa valent-se de cadascun de nosaltres. Les manifestacions de l'Esperit distribuïdes a cadascú són en bé de tots. Un, gràcies a l'Esperit, rep el do d'una paraula profunda, un altre, per obra del mateix Esperit, rep el do de desglossar les veritats, un altre, en virtut del mateix Esperit, rep el do de la fe, un altre, el do de donar la salut als malalts, en virtut de l'únic Esperit, un altre, el do de fer miracles, un altre, el do de profecia, un altre, el do de distingir si un esperit és fals o autèntic, un altre, el do de parlar llenguatges misteriosos, un altre, el do d'interpretar-los. Tots aquests dons són obra de l'únic Esperit, que els distribueix en particular a cadascú com li sembla bé.

Lectura de l'evangeli segons sant Joan 2, 1-12

En aquell temps se celebrà un casament a Canà de Galilea. Hi havia la mare de Jesús. També Jesús i els seus deixebles hi foren convidats. Veient que s'acabava el vi, la mare de Jesús li diu: "No tenen vi." Jesús li respon: "Mare, ¿per què m'ho dius a mi? Encara no ha arribat la meua hora." Llavors la mare diu als qui servien: "Feis tot lo que ell vos digui." Hi havia allà sis piques de pedra destinades a les pràctiques de purificació usuals entre els jueus. Cada una tenia cabuda de quatre a sis poals. Els diu Jesús: "Ompliu d'aigua aquestes piques." Ells les ompliren fins dalt. Llavors els digué: "Ara treu-ne i duis-ne al cap de servei." Ells la hi dugueren. El cap de servei tastà aquella aigua, que s'havia tornat vi. Ell no sabia d'on era, però ho sabien molt bé els que servien, perquè ells mateixos havien tret l'aigua. El cap de servei, doncs, crida el nuvi i li diu: "Tothom serveix primer els millors vins i, quan els convidats ja han begut molt, els vins més ordinaris; però tu has guardat fins ara el vi millor." Així començà Jesús els seus miracles a Canà de Galilea. Així manifestà la seva glòria, i els seus deixebles cregueren en ell. Després baixà a Cafarnaüm amb sa mare, els seus germans i els deixebles, i s'hi quedà, però no gaire dies.

Lectura del llibre del profeta Isaïes 62, 1-5

Por amor a Sión no callaré, por amor de Jerusalem no descansaré, hasta que rompa la aurora de justicia, y su salvación llamee como antorcha. Los pueblos verán tu justicia, y los reyes tu gloria; te pondrán un nombre nuevo, pronunciado por la boca del Señor. Serás corona fulgida en la mano del Señor y diadema real en la palma de tu Dios. Ya no te llamarán «Abandonada», ni a tu tierra «Devastada»; a ti te llamarán «Mi predilecta», y a tu tierra «Desposada», porque el Señor te prefiere a ti, y tu tierra tendrá un esposo. Como un joven se desposa con una doncella, así te desposan tus constructores. Como se regocija el marido con su esposa, se regocija tu Dios contigo.

Salmo responsorial 95

R: **Contad las maravillas del Señor a todas las naciones.**

Lectura de la primera carta del apóstol san Pablo a los Corintios 12, 4-11

Hermanos: Hay diversidad de carismas, pero un mismo Espíritu; hay diversidad de ministerios, pero un mismo Señor; y hay diversidad de actuaciones, pero un mismo Dios que obra todo en todos. Pero a cada cual se le otorga la manifestación el Espíritu para el bien común. Y así uno recibe del Espíritu el hablar con sabiduría; otro, el hablar con inteligencia, según el mismo Espíritu. Hay quien, por el mismo Espíritu, recibe el don de la fe; y otro, por el mismo Espíritu, don de curar. A este se le ha concedido hacer milagros; a aquél, profetizar. A otro, distinguir los buenos y malos espíritus. A uno, la diversidad de lenguas; a otro, el don de interpretarlas. El mismo y único Espíritu obra todo esto, repartiendo a cada uno en particular como él quiere.

Lectura del santo Evangelio según san Juan 2, 1-11

En aquel tiempo, había una boda en Caná de Galilea, y la madre de Jesús estaba allí. Jesús y sus discípulos estaban también invitados a la boda. Faltó el vino, y la madre de Jesús le dijo: «No tienen vino». Jesús le dice: «Mujer, ¿qué tengo yo que ver contigo? Todavía no ha llegado mi hora». Su madre dice a los sirvientes: «Haced lo que él diga». Había allí colocadas seis tinajas de piedra, para las purificaciones de los judíos, de unos cien litros cada una. Jesús les dijo: «Llenad las tinajas de agua». Y las llenaron hasta arriba. Entonces les dice: «Sacad ahora y llevádselo al mayordomo». Ellos se lo llevaron. El mayordomo probó el agua convertida en vino sin saber de dónde venía (los sirvientes sí lo sabían, pues habían sacado el agua), y entonces llamó al esposo y le dice: «Todo el mundo pone primero el vino bueno y, cuando ya están bebidos, el peor; tú, en cambio, has guardado el vino bueno hasta ahora». Este fue el primero de los signos que Jesús realizó en Caná de Galilea; así manifestó su gloria, y sus discípulos creyeron en él.

Alianza de amor y fidelidad para siempre

El pasaje que contemplamos hoy, La boda de Caná, recoge la primera señal que hizo Jesús para mostrar su gloria. El evangelista Juan prefiere hablar de signos y no de milagros de Jesús, para que no nos quedemos simplemente en el prodigio sino que descubramos el sentido más profundo del hecho en sí.

No se trata de la narración de una boda, ya que ni tan siquiera se citan los nombres de los novios. Los verdaderos protagonistas son María y su Hijo Jesús. Toda la escena es reflejo de la alianza mesiánica entre Dios y el pueblo, anunciada ya por los profetas a través del simbolismo de unas bodas. El esposo es Jesús y la esposa, la pequeña comunidad que se le une por la fe (la Iglesia). No es extraño que Juan enmarque en una fiesta de bodas el gran proyecto del Reino que Jesús quiere instaurar aquí en la tierra. El hecho clave, el desencadenante para que Jesús realice el primer signo, es el vino. María, por su sensibilidad e intuición femenina, se da cuenta de que el vino no alcanzará para todos los invitados y la fiesta podría acabar en fracaso, ya que el vino simboliza la alegría y el amor.

María desea ayudar y, por ello, decide acercarse a su Hijo para comunicarle su preocupación: "No tienen vino". La respuesta de Jesús: "Aún no ha llegado mi hora" indica que no es el momento de manifestar su gloria (el cumplimiento total de su "hora" culminará el día de Pascua después de su pasión, muerte y resurrección). María no insiste, pero, confiando plenamente en Jesús, se limita a decir a los servidores: "Haced lo que él os diga" y Jesús avanza esta hora para hacernos entender el sentido de su misión salvadora. Con el gesto de transformar el agua en vino delicioso, nos muestra el paso de la Ley de Moisés al Evangelio que llena de alegría a los que creen y confían en Dios Padre que quiere la felicidad plena de sus hijos e hijas.

Los discípulos creyeron en Él. Nosotros también creemos, y ello conlleva acoger a Jesús, su Palabra y su estilo de vida.

Teresa Jansà

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

Salms de la 2ª Setmana

DI. 17, Sant Antoni Abat (S): Sir 2, 1-5 / Sal 111 / Rm 8, 31b-32.35.37-39. / Mc 19,21.27-29.
Dt. 18, Fèria: IS 16, 1-13 / Sal 88 / Mc 2, 23-28.
Dc. 19, Santa Agnès, verge i màrtir (MO): IS 17, 32-33. 37. 40-51 / Sa 143 / Mc 3, 1-6.

Dj. 20, Sant Sebastià, màrtir (MLL): IS 18, 6-9; 19, 1-7 / Sal 55 / Mc 3, 7-12.

Dv.21, Sant Fructuós, bisbe, i Auguri i Eulogi, diaques, màrtirs (F): He 10, 32-36 / Sal 33 / Jo 17, 11b-19.

Ds. 22, Sant Vicenç, diaca i màrtir (MO): 2S 1, 1-4. 11-12. 17a. 19. 23-27 / Sal 79 / Mc 3, 20-21.

Dg. 23, III de Durant l'Any: Ne 8, 1-4a. 5-6. 8-10 / Sal 18 / IC 12, 12-30 / Lc 1, 1-4; 4, 14-21.

sínode dels bisbes

Obrir-nos a l'Esperit

El veritable protagonista del Sínode és l'Esperit Sant. És Ell qui guia l'Església, per mitjà de les estructures i institucions que ens han arribat a través dels segles.

Per a "caminar junts" cal que ens deixem educar per l'Esperit en una mentalitat veritablement sinodal, entrant amb audàcia i llibertat de cor en un procés de conversió sense el qual no serà possible la «perenne reforma, de la qual l'Església mateixa, com a institució humana i terrenal, té sempre necessitat».

L'Esperit de Déu, que il·lumina i vivifica aquest "caminar junts" de l'Església, és el mateix que actua en la missió de Jesús, promès als apòstols i a les generacions dels deixebles que escolten la Paraula de Déu i la posen en pràctica. L'Esperit, segons la promesa del Senyor, no es limita a confirmar la continuïtat de l'Evangelí de Jesús, sinó que il·lumina

les profunditats sempre noves de la seva Revelació i inspira les decisions necessàries per sostenir el camí de l'Església.

Hem d'evitar caure en la temptació d'oblidar que som pelegrins i servidors en el camí que Déu ens ha marcat. Els nostres humils esforços d'organització i coordinació estan al servei de Déu que ens guia en el nostre camí. Hem de reconèixer i apreciar la riquesa i la varietat dels dons i dels carismes que l'Esperit distribueix lliurement per al bé de la comunitat i en favor de tota la família humana.

la comunicació digital de l'Església (07)

La pàgina web del Bisbat de Menorca

La missió del gabinet de comunicació del Bisbat és fer arribar als fidels tota l'actualitat de la nostra Església diocesana (celebracions, conferències, excursions, trobades diocesanes i parroquials, jornades, etc.). La pàgina web bisbatdemenorca.org és un dels mitjans essencials per a estar informats de l'actualitat diària i setmanal de l'Església de Menorca.

Amb un sol clic, des del mòbil o l'ordinador, els fidels i tota persona interessada, poden trobar a la pàgina web del Bisbat una gran varietat de continguts: el Full Dominical digital, les notícies d'actualitat, els cartells i l'agenda de

les celebracions i activitats que es faran, les homilies, cartes i escrits del Bisbe, l'apartat de transparència, la programació pastoral, el Pla Diocesà de Pastoral (2018-2022), el calendari diocesà, els horaris de les misses, accés directe al canal de Youtube del Bisbat, entre d'altres.

Alguns dels apartats més visitats són els següents: l'hemeroteca del Full Dominical, els escrits i les homilies del Bisbe, Parròquies, Esglésies i Ermites de Menorca, els escrits de "Raons d'esperança", el Pla Diocesà de Pastoral (2018-2022), "Pregar amb els salms" de Gadi Bosch, els comentaris de l'Evangelí, el Butlletí Oficial del Bisbat, etc. La pàgina web rep de mitjana unes 300 visites diàries. Algunes xifres rècord les trobam en dies com el 3 de gener amb 2.400 visites.

Entra a la nostra web bisbatdemenorca.org per estar al dia de l'Església de Menorca!

l'entrevista a:

JUANJO ORFILA GOMILA

Juanjo Orfila Gomila és un glosador llucmaçaner, cap de rotativa d'Es Diari Menorca. Li feim unes preguntes sobre la festa de Sant Antoni i les gloses populars.

Quin paper tenen les gloses populars dins la festa de Sant Antoni?

-Un paper important, ja que formen part de la nostra identitat cultural i folklòrica. La glosa escampa les seves arrels per tot arreu i és instrument de comunicació mitjançant la rima de mots. Forma part de la festa de Sant Antoni, com la torrada de sobrassada, la venda de dàtils, el fandango o la processó dels Tres Tocs, per exemple.

Com vius aquesta festa tradicional de Sant Antoni?

-Per la part que em pertoca com a glosador, molt enfeinat. Són dies de molts de glosats per tota l'illa i els glosadors tenim feina "extra", encara que per culpa d'aquesta maleïda pandèmia, fa un parell d'anys que aquets actes s'han reduït considerablement. Com a menorquí que som (i amb els vuit llinatges... jeje) ho visc amb participació i orgull, ja que és la diada del poble que m'ha vist néixer i que m'estimo.

Quina importància tenen per tu les tradicions?

-Com ja he comentat abans, les tradicions són costums i maneres de fer que hem heretat, i que són signe identitari del nostre poble. El nostre DNI. Un poble sense tradició és un poble mort.

Com t'inspires per compondre una glosa, o improvises segons el moment?

-Hi ha dues formes d'expressió mitjançant la paraula rimada: oral i escrita.

La glosa oral i improvisada, la que escoltam a un glosat, és al moment i sense preparació, i a jo m'agrada més, per la seva espontaneïtat/rapidesa i per l'acompanyament musical de la guitarra (melodia anomenada porguera).

Els glosadors la memoritzam pels dos darrers mots finals, i partim sense sabre prou bé com ho lligarem tot. L'únic que tenim aclarit és com ho acabarem. Si em demanes d'on surten la resta de frases, no en tenc ni idea, i crec que cap glosador ho sap. Es du dintre i és la màgia del cant improvisat. En canvi, la glosa escrita és molt més senzilla de compondre, en no tenir sa pressió de treure-la al moment.

Pots acabar dedicant una glosa a Sant Antoni?

-I tant que sí...allà va:

*A celebrar jo convit
s'herència d'un patrimoni
que es gener, per Sant Antoni
rebrolla i es fa infinit
des de s'illa faig un crit
que un desig per tot retroní;
que se'n vagi aquest dimoni
que es disfrassa de covid.*

Toni Olives

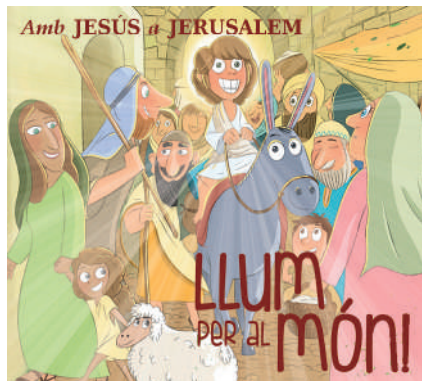

Agenda

✍ Concert del grup **Gaudium et Musica**

Diumenge 16 de gener, a les 18 h, a la Catedral de Menorca.

✍ Jornada de la Infància **Missionera**

Aquest cap de setmana Jornada de la Infància Missionera sota el lema "Amb Jesús a Jerusalem. Llum per al món." La jornada es celebrarà a cada parròquia.

✍ **Festa de Sant Antoni 2022**
-Catedral de Menorca: a les 11 h, Eucaristia presidida pel bisbe Mons. Francesc. Tot seguit, es farà la processó pels carrers de Ciutadella i, en arribar a la Catedral, es faran el Tres Tocs a l'interior del temple.

*NOTA: Els horaris de les celebracions a la resta de parròquies de Menorca els podeu trobar a la pàgina I d'aquest Full Dominical.

✍ **Recés per als preveres**
Dimecres 19 de gener, a les 10.30 h, recés per als preveres al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

✍ Reunió Consell Pastoral **Diocesà**

Dissabte 22 de gener, a les 10.30 h, consell pastoral diocesà al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

✍ Setmana de Pregària per **la Unitat dels Cristians**

Del 18 al 25 de gener setmana de pregària per la unitat dels cristians, sota el títol: "Hem vist la seva estrella a Orient i hem vingut a adorar-lo."

✍ Pregària ecumènica

Dissabte 22 de gener pregària ecumènica, a les 17 h, a l'església Santa Margarita, Es Castell. Convidam a participar als representants i fidels de les confessions anglicana, evangèlica i catòlica.

Notícies nostres

Missa per la Pau: "Educació, treball, diàleg entre generacions"

El 31 de desembre es va celebrar la Jornada Mundial de la Pau als 3 arxipresbiterats de Menorca. El bisbe Francesc va presidir l'Eucaristia que va tenir lloc a la parròquia de Sant Francesc, a Ciutadella. En la seva homilia, el Bisbe va destacar que la pau és un do de Déu però que també és obra de l'esforç humà i, per tant, necessitam persones que siguin "artesans de pau", que es comprometin a fer possible la pau en la societat.

En aquest sentit Francesc, tenint present el missatge del Sant Pare per a aquesta jornada, va compartir amb els presents 5 suggeriments concrets que poden ajudar a construir aquest camí de pau: Ser homes i dones de diàleg, cuidar la casa comuna i el medi ambient,

Toni Barber

promoure una cultura de la cura, afavorir la inversió en educació i el treball per a una plena realització de la dignitat humana. Finalment, el Bisbe va desitjar un Bony Any a tots els fidels, animant-los a construir la pau cada dia.

Els seminaristes Toni Salord i Jaume Denclar reben el ministeri de lector

Diumenge 2 de gener el bisbe Francesc va instituir com a lectors als seminaristes Toni Salord i Jaume Denclar. En la seva homilia va manifestar-los que "És un pas important en el camí cap al sacerdoci. A partir d'avui tindreu l'encàrrec oficial de proclamar la

Paraula de Déu tant a les celebracions litúrgiques com a la catequesi i a l'evangelització. Però no podreu exercir aquest ministeri si abans no heu acollit aquesta Paraula a la vostra vida. Acollir Crist, la Paraula de Déu, ens omple de gràcia i ens capacita per pronunciar la seva Paraula."

Toni Barber

Tal com marca el ritual, Toni Salord i Jaume Denclar, nomenats lectors, van rebre el ministeri per via del Bisbe amb una oració. Seguidament, després de pronunciar la pregària, els lectors van rebre les Sagrades Escriptures que els acompanyaran en el seu ministeri.

Més informació i fotografies escanejant el Codi QR:

Èxit de la proposta cultural "La Catedral a l'hivern"

Durant la darrera setmana lectiva del trimestre, nombrosos grups d'estudiants de Ciutadella, acompanyats dels seus professors, van participar en la proposta cultural "La Catedral a l'hivern", que té com a objectiu descobrir la significació del primer temple diocesà, amb una explicació a càrrec de Mn. Josep Manguán, rector de la Catedral.

Presentada la Catedral com un llibre amb pàgines de pedra, la programació inclou diverses tècniques pedagògiques per deixar-se sorprendre i fascinar per la bellesa de l'espai arqui-

Bisbat de Menorca

tectònic, i entendre que es tracta d'una obra d'art viva que acull una comunitat. Ubicada al cor mateix de la ciutat, parla del passat històric i artístic i del present. En una part de la visita, els estudiants s'allarguen a terra per contemplar la volta i sentir el silenci i la música que omplen l'espai. Donada la quantitat de grups interessats, durant aquest segon trimestre es continua oferint aquesta proposta cultural. S'inclourà, a més, la descoberta de la Conquesta de Menorca de 1287, present en obres pictòriques de començaments del segle XVII de la Catedral.